

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 228/2018-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. júna 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpenej Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2788/2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Daniel Futej, CSc., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 260/2016 z 19. júla 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 66/2017 z 11. decembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júna 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 260/2016 z 19. júla 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 66/2017 z 11. decembra 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je investorom, členkou družstva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „družstvo“), na ktoré bol vyhlásený konkurz. Z tohto dôvodu prišla s mnohými ďalšími členmi družstva o úspory. Národnú banku Slovenska (ďalej aj „NBS“ alebo aj „žalovaná“) žalovala z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom NBS podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“), ktorá mala sťažovateľke vzniknúť ako následok nesprávneho úradného postupu NBS pri výkone bankového dohľadu podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to jednak nad činnosťou družstva, ako i nad činnosťou obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] ktorá na základe povolenia NBS vykonávala činnosť obchodníka s cennými papiermi (ďalej len „obchodník s cennými papiermi“).

3. Z obsahu sťažovateľkou podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 25 C 180/2011 z 9. decembra 2013 žalobu sťažovateľky zamietol. Po podaní odvolania krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Následne najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol a rozhodol o nároku žalovanej na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Ako ďalej sťažovateľka s poukazom na podrobne uvedené skutkové okolnosti prejednávanej veci uvádza, do družstva vložila svoje finančné prostriedky ako jeho členka pre účel ich ďalšieho investovania a zhodnocovania, pričom družstvo predmetnú činnosť

vykonávalo na základe verejnej ponuky majetkových hodnôt podľa § 126 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“) na základe zverejneného prospektu investície, ktorý schválila NBS, prvýkrát rozhodnutím Úradu pre finančný trh č. UFT-002/2002/SPI z 21. marca 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. marca 2002, a to prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi na základe zmluvy o riadení portfólia z 2. júna 2008 uzavretej s družstvom.

5. V dôsledku nezákonných postupov družstva, ako aj obchodníka s cennými papiermi, ktorých nezákonnosť mala konštatovať aj NBS, keď obchodníkovi s cennými papiermi udelila pokutu, ktorú v celom rozsahu uhradil. Sťažovateľka sa následne dozvedela, že obchodník s cennými papiermi k 30. aprílu 2010 skončil činnosť tak, že družstvu neodovzdal žiadne portfólio ani zverené peňažné prostriedky, a preto družstvo nemá prostriedky na výplatu sťažovateľkou zverených prostriedkov vrátane ich zhodnotenia.

6. Okresný súd rozsudkom žalobu sťažovateľky zamietol s poukazom na to, že „... nárok na náhradu škody je údajne možné uplatniť voči štátu až vtedy, ak nemožno dosiahnuť uspokojenie pohľadávky voči dlžníkovi (Družstvu) iným titulom. Preto kým sťažovateľka nepreukáže bezúspešne domáhanie sa úhrady svojej pohľadávky voči Družstvu, nie je daný predpoklad zodpovednosti štátu. Nárok sťažovateľky tak mal byť uplatnený predčasne, nakoľko konkurzné konanie voči Družstvu doposiaľ nie je ukončené a vzhľadom na jeho stav nie je možné jednoznačne konštatovať vylúčenie možnosti uspokojenia pohľadávky sťažovateľky voči Družstvu v konkurze.

Sťažovateľ údajne nepreukázal nesprávny úradný postup NBS, keď NBS mala vykonávať nad činnosťou Družstva dohľad iba v obmedzenom rozsahu, spočívajúcom v kontrole povinností vyhlasovateľa ponuky majetkových hodnôt podľa zákona o CP. NBS údajne nemala právomoc vykonávať dohľad nad celkovou činnosťou Družstva. Navyše sťažovateľovi údajne nemohla vzniknúť škoda v príčinnej súvislosti s konaním Obchodníka s CP, nakoľko sťažovateľ nebol v žiadnom záväzkovom ani inom vzťahu k Obchodníkovi s CP. Okresný súd taktiež poukázal na skutočnosť, že v prípade neprijatia dostatočných

opatrení na nápravu protiprávneho stavu po zistení závažných pochybení Obchodníka s CP pri činnosti voči Družstvu taktiež chýba priama príčinná súvislosť s prípadnou škodou Sťažovateľa.“.

7. Krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval správnosť záverov, ku ktorým dospel okresný súd ako súd prvej inštancie. Dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením ako procesne neprípustné odmietol.

8. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta arbitrárnosť a ústavnú neudržateľnosť záverov krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu, ktorý sa odmietal zaoberať jej dovolaním a vyhodnotil ho ako procesne neprípustné. Zo strany najvyššieho súdu a krajského súdu tak nebol rešpektovaný ústavný príkaz minimalizovať formalistický výklad práva. Sťažovateľka nesúhlasí s argumentáciou súdov o neexistencii príčinného vzťahu medzi škodou sťažovateľky a porušením zákonných povinností NBS spočívajúcich v nesprávnom výkone dohľadu, ktorým bol porušený zákon o cenných papieroch, keďže ku škode došlo porušením povinnosti NBS vykonávať zákonom ustanovené povinnosti dohľadu, a nie v dôsledku toho, že sťažovateľka nebola bdelá. Podľa nej NBS dala za pravdu jej tvrdeniam, ak obchodníkovi s cennými papiermi odňala licenciu na činnosť v roku 2011 a družstvu dokonca zakázala činnosť až v roku 2011.

9. Sťažovateľka vzhľadla zásah do práva na spravodlivý proces aj v tom, že najvyšší súd nedostatočne odôvodnil svoj záver. Rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý napriek skutočnosti, že sťažovateľkou uvádzané skutočnosti v dovolaní predstavujú dôvod dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, dovolanie odmietol, považuje za nedostatočne odôvodnené. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že podané dovolanie odmietol s poukazom na to, že nie je prípustné, keďže sťažovateľkou namietaná procesná vada v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ako aj iné vady v danom súdnom konaní nevyšli najavo. Sťažovateľka je toho názoru, že najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadal s tým, čo je možné za procesnú chybu v zmysle platnej právnej

úpravy považovať. Svojím rozhodnutím de facto odmietol poskytnúť právo sťažovateľky na súdnu ochranu.

10. Z priloženého splnomocnenia vyplýva, že sťažovateľka splnomocnila právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a podanie sťažnosti „*proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/66/2017 zo dňa 11.12.2017*“.

11. Sťažovateľka v závere svojej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obe tieto rozhodnutia zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň si sťažovateľka uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

16. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu

17. Ústavný súd so zreteľom na dikciu ustanovenia § 20 zákona o ústavnom súde konštatuje, že hoci mu sťažovateľka prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu spolu s návrhom doručila aj splnomocnenie na jej zastupovanie advokátom v konaní pred ústavným súdom, predmetné splnomocnenie bolo udelené výlučne na podanie „ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/66/2017 zo dňa 11.12.2017“, nie však proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

18. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje.

19. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd opätovne pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta). Navyše, právny zástupca sťažovateľky bol na tento nedostatok upozornený vo viacerých rozhodnutiach ústavného súdu, v ktorých zastupoval iných sťažovateľov (taktiež členov družstva) v skutkovo i právne podobných veciach (napr. III. ÚS 628/2016 z 29. septembra 2016, III. ÚS 670/2016 z 11. októbra 2016, I. ÚS 87/2017 z 8. februára 2017, III. ÚS 283/2017 z 25. apríla 2017, III. ÚS 300/2017 z 25. apríla 2017, III. ÚS 614/2017 z 10. októbra 2017, III. ÚS 615/2017 z 10. októbra 2017).

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

21. Nad rámec uvedeného dôvodu odmietnutia ústavný súd dodáva, že aj v prípade, že by sťažnosť v tejto časti nebola odmietnutá pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí, existoval aj ďalší dôvod odmietnutia sťažnosti v tejto časti, a to zjavná neopodstatnenosť. Ústavný súd už v inej veci, skutkovo a právne totožnej veci s vecou sťažovateľky, konštatoval zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti v tejto jej časti (sp. zn. II. ÚS 218/2017 zo 4. apríla 2017), pričom ústavný súd nemá dôvod sa od tam uvedených záverov odchýliť a v podrobnostiach na ne plne odkazuje, keďže sú plne aplikovateľné aj na vec sťažovateľky.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

22. Z obsahu sťažnosti vo vzťahu k namietanému rozhodnutiu najvyššieho súdu vyplýva nespokojnosť sťažovateľky s tým, že najvyšší súd odmietol jej právo na súdnu ochranu a dostatočne sa nevysporiadal s tým, čo je možné za procesnú vadu v zmysle platnej právnej úpravy považovať, ako aj s tým, že najvyšší súd svoje uznesenie nedostatočne odôvodnil.

23. Ústavný súd k sťažovateľkou nastoleným námietkam v prvom rade uvádza, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

24. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

25. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom preto nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky.

26. V nadväznosti na uvedené ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky nemajúci oporu v zákone. Ústavný súd nepovažuje právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a Civilného sporového poriadku upravujúcich postup súdu v dovolacom konaní, ktorý by popieral ich účel a zmysel.

27. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľky.

28. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľkinho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

29. Keďže v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že o skutkovo a právne totožných sťažnostiach iných sťažovateľov (členov družstva) zastúpených tým istým právnym zástupcom ako sťažovateľka rozhodol uzneseniami sp. zn. I. ÚS 547/2016 zo 14. septembra 2016, sp. zn. I. ÚS 732/2016 z 30. novembra 2016, sp. zn. III. ÚS 628/2016 z 29. septembra 2016, sp. zn. III. ÚS 670/2016 z 11. októbra 2016, sp. zn. I. ÚS 87/2017 z 8. februára 2017, sp. zn. III. ÚS 283/2017 z 25. apríla 2017 a sp. zn. III. ÚS 300/2017 z 25. apríla 2017,

sp. zn. III. ÚS 365/2017 z 30. mája 2017 a inými, ktorými ich odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z rovnakých dôvodov.

31. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2018